

הרעיון היהודי

ל"ט

משיעורי הרב יהודה קרויזר שליט"א
בהוצאת ישיבת "הרעיון היהודי"
רח' שמריה 11 ת.ד. 6918 ירושלים
02-5823540

לע"נ

שלמה ז"ל בן יהודה הי"ו
ישי ז"ל בן יהודה הי"ו
אחיה ז"ל בן שלום הי"ו
איתן יצחק ז"ל בן ברוך הי"ו
צופיה ז"ל בת מטילדה הי"ו

מנחת העומר

המביאים	ציבור. ^א
הסיבה	חובה, מנחת העומר מתירה את התבואה החדשה באכילה. ^ב
זמן ההבאה	ט"ז ניסן. ^ג
המרכיבים	שעורים, שמן ולבונה. ^ד
מהיכן מביאים	מביאים שעורים שגדלו בארץ ישראל, לכתחילה מביאים שעורים שגדלו קרוב לירושלים. ^ה
כמות הסולת	עישרון: 2.488 סמ"ק – ר"ח נאה 4.300 סמ"ק – חזו"א. ^ו
כמות השמן	לוג שמן: 345 סמ"ק – ר"ח נאה 597 סמ"ק – חזו"א. ^ז
כמות הלבונה	קומץ לבונה קומץ = שני זיתים זית: 28.8 סמ"ק – ר"ח נאה 49.8 סמ"ק – חזו"א. ^ח
סוג השעורים	מביאים שעורים מהתבואה החדשה שגדלה בארץ ישראל, שהשרישה אחרי ט"ז בניסן בשנה שעברה. את השעורים מביאים לכתחילה משדה מובחרת הנמצאת בצד בדרום, שמספיקים לה מי גשמים ואינה צריכה תוספת השקיה בידי אדם, שאינה צריכה זיבול, שאין נטועים בה אילנות, ושנזרעת רק פעם בשנתיים שבעים יום לפני פסח. לכתחילה צריך שיהיו השעורים לחות, אם לא מצאו יביאו יבשות. ^ט

^א רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"ג, תמידין ומוספין פ"ז ה"ג.

^ב רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז ה"ג.

^ג רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז ה"ג.

^ד רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז ה"א-יב.

^ה רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז ה"ה.

^ו רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז ה"ב.

^ז רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז ה"ב.

^ח רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז ה"ב.

^ט רמב"ם איסורי מזבח פ"ו ה"ב, טו, פ"ז ה"ד, תמידין ומוספין פ"ז ה"ט-י, מנחות פה. רש"י ותוס' ד"ה מודרמות.

ההכנה לקצירה	מערב יום טוב יוצאים שלוחי בית דין ועושים כריכות במחובר לקרקע כדי שיהיה נוח לקצור. ^א
התכנסות	במוצאי יום טוב מתכנסים למקום הקצירה כל התושבים הגרים בסמוך. ^א
כמות השעורים	קוצרים שלוש סאים של שעורים. סאה: 8.294 סמ"ק – ר"ח נאה 14.333 סמ"ק – חזו"א. ^ב
מספר הקוצרים	שלושה קוצרים. ^ב
סדר הקצירה	כשהגיע ליל שישה עשר בניסן שואל כל אחד מהקוצרים את אותם שהתכנסו: בא השמש? וכולם עונים כן מגל זה? וכולם עונים כן קופה זו? וכולם עונים כן ואם היה זה בשבת הוא שואל: שבת זו? וכולם עונים כן אקצור? והם אומרים לו קצור. כל שאלה שואל כל אחד מהקוצרים שלוש פעמים. ^ג
הקדשה	לוקחים כסף מתרומת הלשכה ומחללים אותו על השעורים ועל ידי השעורים מתקדשים בקדושת דמים. ^ד
הבאה לעזרה	נותנים את השעורים בקופות ומביאים אותם לעזרה. ^ד
חבטה	חובטים בשעורים כדי להפריד מהם את המוץ. ^ה
זריה	זורים את השעורים כדי להפריד את המוץ שנשר בחביטה מהגרעינים. ^ה
ברירה	בוררים את הגרעינים מהפסולת המעורבת בהם. ^ו
קליה	מכניסים את הגרעינים לכלי נחושת מנוקב וקולים אותם באש. ^ז
שטיחה	שוטחים את הגרעינים בעזרה כדי שהרוח תיכש את הזיעה שעליהם. ^ז
שריה	שורים את הגרעינים במים. ^ח
טחינה	טוחנים את הגרעינים טחינה עבה. הטחינה מפרידה את הקליפות מהגרעין, ומחלקת את הגרעין לקמח – האבקה הדקה, וסולת – חלקי הגרעין הקשה. ^ח

^א רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"א.
^א רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"א.
^ב רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"א.
^ב רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"א.
^ג רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"א.
^ג רמב"ם שקלים פ"ד הי"א.
^ד רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.
^ד רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.
^ה רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.
^ה רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.
^ו רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.
^ז רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.
^ז רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב הי"כ.
^ח רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.

<p>מנפים את הקמח בשלוש עשרה נפות. מתחילים לנפות בנפה גסה ומפרידים בין הסולת והקמח היורדים למטה לבין הקליפות שנשארים למעלה. ממשיכים לנפות בנפות דקות ומפרידים בין הסולת הנשארת למעלה לבין הקמח היורד למטה. את הסולת טוחנים פעם נוספת טחינה דקה עד שמקבלים עישרון, הקמח המתקבל נקרא סולת.^{כד}</p>	<p>ניפוי וטחינה</p>
<p>מביאים שמן מהארץ או מחוץ לארץ, לכתחילה מביאים מהמקום המובחר ביותר.^{כה}</p>	<p>שמן</p>
<p>לכתחילה מביאים שמן מזיתים שגדלו במטע: שאינו צריך זיבול, שאינו צריך תוספת השקיה בידי אדם, ושלא גדלו זרעים ליד עצי הזית.^{כו}</p>	<p>מקום הגידול</p>
<p>לכתחילה מביאים שמן מזיתים שגדלו כל צרכם, אם הביאו שמן מזיתים שלא הגיעו לשליש גידולם השמן כשר.^{כז}</p>	<p>גודל הזיתים</p>
<p>השמנים הפסולים הם: שמן מזיתים שנשרו במים. שמן מזיתים כבושים או שלוקים. שמן משמרים. שמן שריחו רע.^{כח}</p>	<p>שמן פסול</p>
<p>השמן המובחר ביותר למנחות הוא השמן המובחר להדלקת הנרות במנורה, והוא השמן היוצא בכתישה מהזיתים הראשונים המקדימים להתבשל בראש הזית.^{כט}</p>	<p>השמן המובחר</p>
<p>מביאים את השמן והלבונה, כל אחד בפני עצמו בכלי מתכת הראוי לכלי שרת.^ל</p>	<p>הבאה</p>
<p>מקדשים את השמן והלבונה באמירה ובכך הם מתקדשים בקדושת דמים.^{לא}</p>	<p>הקדשה</p>
<p>את הסולת מודדים במידת העישרון שבמקדש, את השמן מודדים במידת הלוג שבמקדש ואת קומץ הלבונה מניחים בכלי שרת שבמקדש, ובכך הם מתקדשים בקדושת הגוף.^{לב}</p>	<p>מדידה</p>
<p>יוצקים חלק מהשמן לתוך כלי.^{לג}</p>	<p>נתינת שמן</p>
<p>על השמן נותנים את הסולת, ועליהם יוצקים חלק נוסף מהשמן וכוללים.^{לד}</p>	<p>בלילה</p>
<p>מעבירים את הבלילה לכלי שרת ויוצקים את שארית השמן.^{לה}</p>	<p>יציקה</p>

^{כד} רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב, מבואי הקודשים עמ' קעג.

^{כה} רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הט"ו, פ"ז הי"ב.

^{כו} רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ד.

^{כז} רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ד.

^{כח} רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ד.

^{כט} רמב"ם איסורי מזבח פ"ז הי"א.

^ל רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג הי"ב.

^{לא} רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ה, יש אומרים שאפשר להקדיש בלב, עיין באחיעזר ח"ב סימן מט ס"ק ה, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד הי"ב, משנתקדשו הנסכים בקדושת דמים אינם יוצאים לחולין, אלא אם נטמאו או נפסלו פודים אותם והדמים קדושים, ולפני הפדיון יש בהם מעילה, רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ה, מעילה פ"ב הי"ז.

^{לב} לשיטת רש"י בתמורה כג. ד"ה יאכלו, ולשיטת הר"ן בנדרים ט: ד"ה מביאה, יש להקדיש את המנחה לפני הכנסתה לעזרה ולשיטת תוס' בתמורה כג. ד"ה אוכלין יכולים להקדיש את המנחה אחרי הכנסתה לעזרה.

^{לג} רמב"ם כלי המקדש פ"א הט"ז-יז, מעשה הקורבנות פ"ב הי"ח, פ"ג הי"ה, פסולי המוקדשין פ"ג הי"ח, כשנתקדשו בקדושת הגוף אין להם פדיון, ונפסלים במגע של טבול יום ומחוסר כיפורים, ונפסלים בלינה, לשיטת רש"י בזבחים כ: נפסלים גם ביוצא, ולשיטת תוס' שם נפסלים ביוצא רק לאחר קמיצה, רמב"ם איסורי מזבח פ"ו הי"ד-ה, אבות הטומאות פ"א הי"ג.

^{לד} רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב, מלי"מ שם, מלי"מ מעשה הקורבנות פ"ג הי"ה.

^{לה} רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.

^{לה} רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.

לבונה	על הסולת נותנים את קומץ הלבונה. ^ל
הנפה	מניפים את המנחה במזרח המזבח, מוליך ומביא: לצפון, דרום, מזרח ומערב, מעלה ומוריד. ^{לו}
הגשה	הכוהן מגיש את הכלי שבתוכו המנחה אל חודה של קרן דרומית מערבית של המזבח. ^{לח}
הזזת הלבונה	הכוהן מזיז את כל הלבונה לצד אחד. ^{לט}
קמיצה	הכוהן קומץ ממקום שאין בו לבונה. ^מ
מחשבת הכהן	בזמן הקמיצה הכוהן צריך לחשוב לשם שישה דברים: <ol style="list-style-type: none"> 1. לשם מנחה זו. 2. לשם הציבור. 3. שהמנחה להשם ברוך הוא – לכבוד ה' יתברך. 4. שיקטירו לאישים – שכוונתו לשרוף את הקומץ לגמרי על האש. 5. שהקטרתו לריח בלבד – שכוונתו להעלות את ריח שריפת הקומץ מעל המזבח ולא לשרוף את הקומץ בעזרה ואחר כך להעלותו על המזבח. 6. שריח זה נחת רוח לפני ה' – לעשות נחת רוח לה' בזה שנעשה רצונו.^{מא}
עמידת הכוהן	הקמיצה נעשית בעמידה, בכל מקום בעזרה. הכלי שממנו קומצים יכול להיות בידו השמאלית של הכוהן או על ריצפת העזרה. ^{מב}
כיצד קומצים	הכוהן מחזיק את כף ידו בצורה מאונכת, כשהצד החיצוני של כף היד כלפי ימינו והצד הפנימי של כף היד כלפי שמאלו. הכוהן מוריד את ידו לתוך הסולת כשהזרת נכנסת ראשונה. כשכל כף היד בתוך הסולת הכוהן מקפל את שלשת אצבעותיו, אצבע, אמה וקמיצה, על כף ידו. כמות הסולת הנמצאת בין אצבעותיו לכף ידו היא שיעור הקמיצה. לדעת הרמב"ם הכוהן מקפל את ארבעת אצבעותיו על כף ידו. ^{מג}
קמיצה לא נכונה	אם הכוהן הכניס את ראשי אצבעותיו למנחה כשכף ידו כלפי המנחה וקמץ, או שקמץ מהצדדים כגון שנתן את גב ידו על המנחה והוליך את ידו עד שנכנסה המנחה דרך צידו לתוך ידו, או שהכניס את אצבעותיו במנחה וגב ידו כנגד המנחה וקמץ, לא יקטיר, ואם הקטיר הורצה. ^{מד}
תוספת בקומץ	אם הכוהן הוסיף בקומץ, כגון שהרחיק את אצבעותיו וקמץ, הרי זה פסול. ^{מה}
כמות הקומץ	הקומץ חייב להיות לפחות בגודל של שני זיתים, פחות מגודל זה הקומץ פסול. ^{מו}

^ל רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.

^{לו} רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.

^{לח} רמב"ם תמידין ומוספין פ"ז הי"ב.

^{לט} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג הי"ב.

^מ רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג הי"ב.

^{מא} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ד הי"א, תוס' מנחות ב. ד"ה כל וד"ה שלא לשמן.

^{מב} רמב"ם ביאת המקדש פ"ה הט"ז, מעשה הקורבנות פ"ב הי"ב-הי"ג.

^{מג} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג הי"ג, ליקוטי הלכות למנחות יא., זבח תודה ד"ה הא כיצד.

^{מד} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג הי"ג.

^{מה} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג הי"ג.

^{מו} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ג הי"ד.

<p>נתינת הקומץ</p> <p>הכוהן נותן את הקומץ בכלי שרת ומתכוון לקדשו על ידי נתינתו בכלי הכלי שבו נותנים את הקומץ אסור שיהיה על גבי הקרקע. קומץ שנתנו הכוהן בשני כלים אינו קדוש.^{מז}</p>	<p>נתינת הלבונה</p> <p>הכוהן מלקט את כל הלבונה ונותנה על הקומץ שבכלי.^{מח}</p>
<p>העלאה למזבח</p> <p>הכוהן מעלה את הקומץ והלבונה לראש המזבח.^{מט}</p>	<p>מליחה</p> <p>מולחים את הקומץ.^נ</p>
<p>הקטרה</p> <p>נותנים את הקומץ מתוך כלי שרת על האש שבמערכה הגדולה.^{נא}</p>	<p>אכילת המנחה</p> <p>לאחר שהקריבו את הקומץ והלבונה הותרה המנחה באכילה, והיא מתחלקת בין כוהני בית אב של אותו יום.^{נב}</p>
<p>האוכלים</p> <p>את המנחה אוכלים כוהנים זכרים, מולים וטהורים.^{נג}</p>	<p>מקום וזמן</p> <p>את המנחה אוכלים בעזרה ביום ההקרבה ובלילה שאחריו עד חצות.^{נד}</p>
<p>צורת האכילה</p> <p>הכוהן אופה את המנחה מצות והוא אוכל אותה בצורה הטעימה לו ביותר. אם היה מעט מהמנחה, אוכלים עם המנחה חולין ותרומה כדי שתהיה נאכלת על השובע. אם היה הרבה מהמנחה אין אוכלים עם המנחה חולין או תרומה כדי שלא תהיה נאכלת אכילה גסה.^{נה}</p>	<p>הברכה</p> <p>אכילת המנחה מצוות עשה ולכן הכוהן מברך: אשר קדשנו בקדושתו של אהרון וציוונו לאכול מנחה.^{נו}</p>
<p>עבודה בזר</p> <p>כל העבודות עד ההנפה כשרות לכתחילה בזר. הנפה והגשה למזבח נעשות על ידי כוהן, אם זר הניף והגיש יחזור הכוהן יניף ויגיש. ואם לא חזר הכוהן המנחה כשרה. מקמיצה ואילך מצוות כהונה, ואם עשאן זר המנחה פסולה.^{נז}</p>	<p>שבת וטומאה</p> <p>מנחת העומר דוחה שבת בכל מעשיה מהקצירה עד ההקטרה, וכן דוחה טומאת מת. אם הקריבו בטומאה אין אוכלים את שיריה אלא שורפים אותם בעזרה.^{נח}</p>

^{מז} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ב הי"ג, פי"ג הי"ב.

^{מח} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^{מט} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב.

^נ רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, איסורי מזבח פ"ה הי"א-יב.

^{נא} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, פסולי המוקדשין פי"א הי"ו.

^{נב} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ד, פי"ב הי"ג, י"א שהמנחה מתחלקת לכל המשמרות, מל"מ כלי המקדש פי"ד הי"ה.

^{נג} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ט.

^{נד} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ח.

^{נה} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"א, פי"ב הי"ד.

^{נו} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, מל"מ שם, רמב"ם הלכות תרומות פט"ו הכ"ב, הלכות בכורים פ"א הי"ב, עיין במנחת חינוך מצווה קלד, שרק באכילת כזית מקיימים מצוות עשה של אכילת מנחה.

^{נז} רמב"ם מעשה הקורבנות פי"ג הי"ב, פסולי המוקדשין פי"א הי"ז.

^{נח} רמב"ם תמידין ומוספין פי"ז הי"ד, ביאת המקדש פי"ד הי"א, מעשה הקורבנות פי"ז הי"ג.